भ्रातृज्येष्ठः स्थितो राज्ये विन्दसे किं न शोभन । पृथग्जनैरलभ्यं यद्भोजनाच्छादनं परं ।
तत्प्राप्तोऽसि महाबाहो कस्माच्छोचसि पुत्रक । स्फीतं राष्ट्रं महाबाहो पितृपैतामहं महत् ।
नित्यमाज्ञापयन् भासि दिवि देवेश्वरो यथा । तस्य ते विदितप्रज्ञ शोकमूलमिदं कथं । समुत्थितं दुःखकरं तन्मे शंसितु मर्हसि । १८००

॥ दुर्य्योधन उवाच ॥ अश्नाम्याच्छादयामीति प्रपश्यन् पापपूरुषः । नामर्षं कुरुते यस्तु पुरुषः सोऽधमः स्मृतः ।
न मां प्रीणाति राजेन्द्र लक्ष्मीः साधारणी विभो । ज्वलितामेव कौन्तेये श्रियं दृष्ट्वा च व्यथे ।
सर्व्वाश्च पृथिवीश्चैव युधिष्ठिरवशानुगां । स्थिरोऽस्मि योऽहं जीवामि दुःखादेतद्ब्रवीमि ते ।
आवर्ज्जिता द्रवाभान्ति नीपाश्चित्रककौकुराः । कारस्करा लोहजङ्घा युधिष्ठिरनिवेशने ।
हिमवत्सागरानूपाः सर्व्वे रत्नाकरास्तथा । अन्याः सर्व्वे पर्य्युदस्ता युधिष्ठिरनिवेशने । १८०५
ज्येष्ठोऽयमिति मां मत्वा श्रेष्ठश्चेति विशाम्पते । युधिष्ठिरेण सत्कृत्य युक्तो रत्नपरिग्रहे ।
उपस्थितानां रत्नानां श्रेष्ठानामर्घहारिणां । नादृश्यत परः पारो नापरस्तत्र भारत ।
न मे हस्तः समभवद्वसु तत् प्रतिगृह्णतः । अतिष्ठन्त मयि श्रान्ते गृह्य दूराहृतं वसु ।
कृतां बिन्दुसरोरत्नैर्म्मयेन स्फाटिकच्छदां । अपश्यन्नलिनीं पूर्णामुदकस्येव भारत ।
वस्त्रमुत्कर्षति मयि प्राहसत् स वृकोदरः । शनैर्बुद्धिविशेषेण विमूढं रत्नवर्ज्जितं । १८१०
तत्र स्म यदि शक्तः स्यां पातयेऽहं वृकोदरं । यदि कुर्य्यां समारम्भं भीमं हन्तुं नराधिप ।
शिशुपाल द्रवास्माकं गतिः स्यान्नात्र संशयः । सपत्नेनावहासो मे स मां दहति भारत ।
पुनश्च तादृशीमेव वापीं जलजशालिनीं । मत्वा शिलासमां तोये पतितोऽस्मि नराधिप ।
तत्र मां प्राहसत् कृष्णः पार्थेन सह सुस्वरं । द्रौपदी च सह स्त्रीभिर्व्यथयन्ती मनो मम ।
क्लिन्नवस्त्रस्य तु जले किङ्करा राजचोदिताः । ददुर्व्वासांसि मेऽन्यानि तच्च दुःखं परं मम । १८१५
प्रलम्भञ्च शृणुष्वान्यद्वदतो मे नराधिप । अद्वारेण विनिर्गच्छन् द्वारसंस्थानरूपिणा । अभिहत्य शिलां भूयो ललाटेनास्मि विक्षतः ।
तत्र मां यमजौ दूरादालोक्याभिहतं तदा । बाहुभिः परिगृह्णीतां शोचन्तौ सहितावुभौ ।
उवाच सहदेवस्तु तत्र मां विस्मयन्निव । इदं द्वारमितो गच्छ राजन्निति पुनःपुनः ।
भीमसेनेन तत्रोक्तो धृतराष्ट्रात्मजेति च । सम्बाध्य प्रहसित्वा च इतो द्वारं नराधिप ।
नामधेयानि रत्नानां पुरस्तान्न श्रुतानि मे । यानि दृष्टानि मे तस्यां मनस्तपति तच्च मे । १८२०

इतिश्रीमहाभारते सभापर्व्वणि द्यूतपर्व्वणि दुर्य्योधनसन्तापे एकोनपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ४९ ॥

॥ दुर्य्योधन उवाच । यन्मया पाण्डवेयानां दृष्टं तच्छृणु भारत । आहृतं भूमिपालैर्हि वसु मुख्यं ततस्ततः ।
नाविदं मूढमात्मानं दृष्ट्वाऽहं तदरेर्द्धनं । फलतो भूमितो वाऽपि प्रतिपद्यस्व भारत ।
और्णान् वैलान् वार्षदंशान् जातरूपपरिष्कृतान् । प्रावाराजिनमुख्यांश्च काम्बोजः प्रददौ बहून् ।